

Miejsca i szlaki

Marek Piasta

Waloryzacja turystyczno-kulturowa powiatu międzychodzkiego

1. Ankieta waloryzacyjna

Kategoria I: Potencjalne cele turystyki kulturowej

I.A.: Zabytki

I.A. a) Obiekty sakralne:

Mniejszy lub częściowo zachowany historyczny zespół sakralny (3):
Kościół i klasztor pobernardyński w Sierakowie (3)

Inny obiekt sakralny o znacznych walorach architektonicznych (po 4)
Kamionna - kościół pw. Narodzenia Najśw. Marii Panny (4)
Chrzypsko Wielkie - kościół późnogotycki pw. św. Wojciecha (4)
Międzychód - kościół pw. Ścięcia św. Jana Chrzciciela (4)

I.A. b) Zamki i pałace:

Zamek lub pałac historyczny ZD (3)
Zamek Opalińskich w Sierakowie (3)

Zamek lub pałac stylizowany (2)
Rozbitek - pałac neogotycki (2)
Śródka - pałac w stylu neogotyckim (2)

I.A. c) Inne zabytkowe obiekty architektoniczne i techniczne:

Historyczny zespół urbanistyczny z rynkiem, zachowany we fragmentach (po 3)
Rynek w Międzychodzie (3)
Rynek w Sierakowie (3)
Dawny Rynek w Kamionnej (3)

Budynek o znacznych walorach architektonicznych (3)
Dawny Hotel pod Białym Orłem w Międzychodzie (3)
Dwór w Białokoszu (3)

Częściowo zniszczone lub niedostępne obiekty związane z innymi grupami etnicznymi (pierwsze dwa)(1)
Dawna synagoga w Sierakowie (1)
Dawna synagoga w Międzychodzie (1)

Zabytek techniki/obiekt przemysłowy o znaczeniu regionalnym (3)
Międzychód - źródło siarkowe ujęte w 1912 roku w tzw. "Laufpompe" (3)

I.A. d) Obiekty militarne

brak

Dodatkowe punkty za wszystkie obiekty wpisanych powyżej klas:

Za możliwość zamówienia przewodnika obiektowego w j. polskim (po 2)

Muzeum Opalińskich (2)*Muzeum Regionalne w Międzychodzie* (2)

Za bardzo dobry stan konserwacji i estetyki najważniejszych trzech obiektów (element uznaniowy) można doliczyć w sumie od 1 do 2 punktów dla całego obiektu (2)

Zamek Opalińskich, Kościół i klasztor pobernardyński w Sierakowie, Kościół pw. Ścięcia św. Jana Chrzciciela (2)**I.B. a) Miejsca historyczne lub znaczące**

Monumenty (pomniki) o znaczeniu regionalnym (2)

Pomnik Powstańców Wielkopolskich w Sierakowie (2)*Pomnik Harcerzy Międzychodzkich* (2)*Pomnik Powstańców Wielkopolskich w Międzychodzie* (2)

Miejsca związane z biografią osób o międzynarodowym znaczeniu (3)

Rozbitek – dwór Jana Kaczmarka, laureata Nagrody Oskara za muzykę filmową (3)

Miejsca związane z biografią osób o regionalnym znaczeniu (1)

Zamek w Sierakowie: miejsce zamieszkania Marii z Opalińskich Leszczyńskiej, królowej Polski (1)*Kościół parafialny w Sierakowie: miejsce chrztu błogosławionego ks. Narcyza Putza* (1)*Ryżyn - izba pamięci zakopiańskiego poety H. Szulczyńskiego* (1)** Dla turystów niemieckojęzycznych zainteresowanych dziejami handlu: w Międzychodzie urodził się Hermann Tietz, założyciel sieci wielkich sklepów (Hertie) nestor niemieckojęzycznej dynastii kupieckiej Tietzów z początku XX wieku.***I.B. b) Cmentarze historyczne**

Nekropolia zbiorowa innych znanych osobowości w skali regionu (2)

Sarkofagi Opalińskich w podziemiach sierakowskiego zamku (2)

Pojedyncze miejsce pochówku osobistości znanej w skali regionu (1)

Międzychód - płyta nagrobna właściciela miasta Krzysztofa Unruga (1)

Inny cmentarz zabytkowy z ciekawymi obiektami sztuki sepulkralnej (1)

Orzeszkowo - cmentarz-lapidarium wielkopolskiej szlachty kalwińskiej (1)**I.B. c) Budowle współczesne**

brak

I.C. Pojedyncze dzieła sztuki

Pojedyncze obiekty sztuki o znaczeniu krajowym (5)

Nagrobek Krzysztofa Opalińskiego - dzieło S. Sali (5)*Obraz "Zdjęcie z krzyża" z warsztatu Rubensa* (5)

Pojedyncze obiekty sztuki o znaczeniu regionalnym (3)

„*Matka Boska na lwie*”, *Chrzypsko Wielkie* (3)

Sarkofagi Opalińskich w zamku w Sierakowie (3)

I.D. Muzea i wystawy

Muzea o znaczeniu regionalnym (5)

Muzeum Opalińskich w Sierakowie (5)

Muzea o znaczeniu lokalnym (2)

Muzeum Regionalne w Międzychodzie (2)

Ośrodek Edukacji Przyrodniczej Wielkopolskich Parków Krajobrazowych w Chalinie (2)

Centrum Edukacji Przyrodniczej i Regionalnej w Mniszkach (2)

Zorganizowane w ostatnim roku wystawy czasowe o zasięgu regionalnym (2)

180 lat Stada Ogierów w Sierakowie (2)

Broń Biała Wojska Polskiego 1914-1945 (2)

Wystawa Jerzego Winklera (2)

Dodatkowe punkty za:

Przewodniki elektroniczne (1)

Muzeum Opalińskich (1)

Przewodnicy obiektowi na wcześniejsze zamówienie (1)

Muzeum Opalińskich (1)

Własny materiał informacyjny wydany nie dawniej niż przed 5 laty (1)

Muzeum Opalińskich (1)

Sklep muzealny otwarty w godzinach pracy muzeum (1)

Muzeum Opalińskich (1)

Przy muzeach o znaczeniu regionalnym dodatkowe punkty za:

Stałe godziny otwarcia (1)

Muzeum Opalińskich (1)

Własny materiał informacyjny, opracowania mniejsze (broszury, foldery)

Muzeum Opalińskich (1)

I.E. Eventy kulturowe

Regularne eventy kultury wysokiej o znaczeniu regionalnym (4)

Sierakowska Wiosna Klasyków – Sieraków (4)

Regularne eventy kultury masowej o znaczeniu regionalnym (4)

Dni Ziemi Sierakowskiej (4)

Dni Międzychodu (4)

Festiwal Szant im. Teresy Remiszewskiej w Mierzynie (4)

Regularne inscenizacje historyczne lub militarne o znaczeniu regionalnym (4)

Inszenizacja Powstania walk Wielkopolskiego w Sierakowie (4)

III Festiwal Kultury Wczesnośredniowiecznej – inscenizacja bitwy (4)

I.F. Funkcjonujące zakłady przemysłowe

brak

I.G. Kulturowo znacząca oferta przyrodnicza

Park Krajobrazowy na terenie regionu (do trzech) (2)

Sierakowski Park Krajobrazowy (2)

Pszczewski Park Krajobrazowy (2)

Rezerwat przyrody na terenie regionu (poza Parkami Narodowymi i Krajobrazowymi) (1)

Rezerwat Bukowy Ostrów (1)

Rezerwat Kolno Międzychodzkie (1)

I.H. Szlaki kulturowe

Przebiegające przez region lub jego miejscowości materialne szlaki turystyczne o znaczeniu międzynarodowym (8)

Droga Św. Jakuba, odcinek Lubuski (Międzychód) (8)

Wirtualne szlaki turystyczne w regionie (własne) (za pierwsze 3)

Trasa miejska "Szlakiem Sławnych Międzychodzian" (2)

Rowerowa ścieżka leśna "Śladami Radusza" (2)

W sumie za I kategorię: 145 punktów

Kategoria II: Elementy obsługi turystycznej

II.A. Informacja turystyczna

Informacja turystyczna na miejscu, regularnie czynna (2)

Centrum Informacji Turystycznej w Sierakowie (2)

Aktualny (do trzech lat wydania) własny materiał informacyjny wysokiej jakości na temat regionu lub jego miejscowości (2)

ilustrowany zeszyt informacyjny „Powiat Międzychodzki” (2)

Wersje obcojęzyczne materiału wysokiej jakości (1)

Niemiecki (1)

Pozostały aktualny materiał informacyjny (1)

Foldery, ulotki o gminie Sieraków (1)

Wersje obcojęzyczne pozostałego materiału informacyjnego (1)

Oferta turystyczna po angielsku i niemiecku (1)

II.B. Infrastruktura turystyczna

Hotele, hostele, schroniska, kwatery zorganizowane (po dwa z każdej kategorii) (2)

Hotel Posnania*** – Łęczeczki (2)

Hotel Neptun* – Międzychód (2)

Ośrodek Szkoleniowo-Wypoczynkowy GlaxoSmithKline - Sieraków (2)

Centrum Spotkań Biznesu i Rekreacji – Mierzyn (2)

Ponadto: Ośrodek Wypoczynkowy Wrzos – Sieraków, OSW Puszczyk – Sieraków

Gospodarstwo Agroturystyczne Małgorzata i Wiesław Matalewscy – Sieraków (2)

Studencka stacja turystyczna Chata Zbójców – Bucharzewo (2)

Schronisko Młodzieżowe PTSM (sezonowe) – Międzychód (2)

Restauracje z autentyczną kuchnią krajową, kuchnią tradycyjną (2)

Restauracja Słoneczna – Sieraków (2)

Inne restauracje (1)

Restauracja Stara Rozlewnia (1)

Dodatkowe punkty za ofertę kulturową w restauracji (1)

Dancingi w restauracji Słoneczna – Sieraków (1)

Dodatkowe punkty za restauracje otwarte po 22 (1)

Restauracja Słoneczna (1)

Bistra, bary (1)

Bar Promyk – Sieraków (1)

Możliwość wynajęcia na miejscu autokaru, minibusa, samochodu (2)

Adam Milka Usługi Przewozowe – Sieraków (2)

II.C. Infrastruktura komunikacyjna

Dworzec autobusowy na miejscu (2)

Międzychód (2)

Przystanek autobusowy na miejscu (1)

Sieraków Rynek (1)

Droga ekspresowa lub droga główna krajowa w odległości mniej niż 10 km (2)

Droga nr 24 Szczecin – Poznań (2)

Inne połączenia bez utrudnień dla autokarów (1)

Droga nr 160 (1)

Droga nr 182 (1)

Całodobowa oferta taxi na miejscu (1)

Taxi w Sierakowie (1)

II.D. Promocja turystyczna

Samodzielny udział regionu lub innych podmiotów w krajowych targach turystycznych (3)

Tour Salon Poznań, 2009 (3)

Wydawanie regularnych publikacji o charakterze promocyjnym (1)

Mapa turystyczna powiatu z opisami (1)

Foldery turystyczne (aktualizacja co 4 lata) (1)

Kategoria III: Pozostała oferta czasu wolnego

III.A. Instytucje Kultury

brak

III.B. Atrakcje krajobrazowe

Jeziora (zdatne do kąpieli, dostępne) ze szlakami pieszymi/rowerowymi (2)

Jezioro Jaroszewskie (2)

Pomniki przyrody (1)

Marianowo - dąb "Józef" (1)

Międzychód - dąb na Placu Kościuszki (1)

Wieże widokowe stale dostępne (za pierwsze dwie) (1)

Pławisko (Puszcza Notecka) - dostrzegalnia przeciwpożarowa z punktem widokowym (1)

Łęczeczki- punkt widokowy z pomnikiem (1)

Możliwość zamówienia lotu turystycznego nad regionem lub miejscowością (3)

Bucharzewo – paralotnie (3)

III.C. Oferta sportowa, edukacyjna i rekreacyjna

Baseny kryte ogólnodostępne (za pierwszy obiekt) (2)

COSSz TKKF Sieraków (2)

Plaże jeziorne (za pierwszy obiekt) (2)

Plaża nad jeziorem Jaroszewskim (2)

Stale centra sportowe z ofertą ogólnodostępną (za pierwszy obiekt)

TKKF Sieraków (1)

Stadiony sportowe (za pierwszy obiekt) (1)

Stadion miejski w Międzychodzie (1)

Szkoły i szkolenia sportowe ogólnodostępne (1)

Stado Ogierów Sieraków: nauka jazdy konnej (1)

TKKF Sieraków: obozy sportowe (1)

Kategoria IV: Inne czynniki wspierające turystykę kulturową

IV.A. Instytucje w regionie

brak

IV.B. Oferta turystyki zdrowotnej w regionie

brak

IV.C. Oferta turystyki biznesowej w regionie

Całoroczne centra konferencyjne (3)
Hotel Posnania - sale konferencyjne (3)

IV.D. Oferta shoppingu w regionie
brak**IV.E. Zagraniczne Partnerstwa Miast i Regionów**

Istnienie zagranicznych związków partnerskich regionu lub jego miejscowości (pierwsze 4)
Vodňany (Czechy) – Sieraków (1)
Schönberg (Niemcy) – Sieraków (1)
Kanton Becherel (Francja) – Sieraków (1)
Breteil (Francja) – Kwilcz (1)

SUMA PUNKTÓW:**I kategoria: 145 punktów****II kategoria: 41 punktów****III kategoria: 17 punktów****IV kategoria: 7 punktów****Suma punktów: 210****2. Ocena powiatu międzychodzkiego z punktu widzenia turystyki kulturowej**

Wnioski: Powiat posiada średni potencjał turystyczno-kulturowy. Wynik może zaskakiwać, szczególnie gdy wziąć pod uwagę brak większych miejscowości poza Międzychodem i Sierakowem. Oferta turystyczna mikroregionu ukierunkowana jest przede wszystkim na turystykę wypoczynkową, która skupia się głównie w Sierakowie oraz w Mierzynie. Sprzyja temu duża liczba jezior oraz stosunkowo niewielka odległość od wielkopolskiej metropolii: Poznania. Szansę dla mikroregionu stanowi zdecydowanie turystyka przyrodnicza, co potwierdza obecność dwóch parków krajobrazowych oraz paru rezerwatów.

Największy potencjał turystyczno-kulturowy posiada Sieraków, następnie Międzychód. Tworzą go zabytki o znaczeniu regionalnym. Obiekty w pozostałych miejscowościach są zdecydowanie mniej znaczące, dodatkowo często pozostają zaniedbane bądź dostęp do nich jest utrudniony. Bez wątpienia szansą rozwoju oferty turystyki kulturowej w tym powiecie jest przebiegająca przez jego terytorium lubuska Droga św. Jakuba, dzięki której mogą się tutaj pojawić polscy i (w znacznie mniejszej skali) zagraniczni turyści. Instytucją o kluczowym znaczeniu dla turystyki kulturowej w powiecie jest Muzeum Opalińskich, placówka działająca bardzo prężnie, organizująca często zmieniające się wystawy czasowe, uczestnicząca w projektach Nocy Muzeów oraz proponująca ofertę festiwali historycznych z pokazami walk rycerskich i inscenizacjami wydarzeń militarnych.

Baza turystyczna powiatu jest średnio rozwinięta, stosunkowo najlepiej w Sierakowie oraz w Międzychodzie. Niestety jednak w powiecie funkcjonują tylko dwa hotele, a

inwestycje w zakresie infrastruktury noclegowej koncentrują się na rozbudowie bazy campingowej oraz ośrodków wypoczynkowych. Informacja turystyczna jest dobrze zorganizowana, przy czym na uwagę zasługuje regularnie aktualizowany portal internetowy powiatu, w ramach którego prezentowane są wszystkie cenniejsze zabytki i inne interesujące miejsca. Dotyczy to również tych mało znanych bądź trudno dostępnych. Nigdzie jednak poza obydwoma placówkami muzealnymi nie ma możliwości wynajęcia przewodnika, nie istnieje również możliwość zamówienia na miejscu wycieczki po miastach lub po powiecie.

Władze powiatu nie przeznaczają znaczniejszych kwot na promocję, z drugiej strony jednak regularnie są wydawane informatory, mapy oraz foldery z opisem atrakcji, dostępne jak dotąd wyłącznie w języku polskim. Poza tym region - reklamowany jako „Kraina 100 jezior” - posiada już w pewnym stopniu wypracowaną markę i renomę jako destynacja turystyczna w skali regionu wielkopolskiego. Regularnie tworzy się także nowe trasy lokalne, w szczególności rowerowe. Tym samym rozwija się oferta turystyki rekreacyjno-wypoczynkowej. W mniejszej skali tworzona jest także oferta zwiedzania dla miłośników turystyki kulturowej. Interesującym przykładem jest trasa miejska w Międzychodzie, prowadząca śladem sławnych mieszkańców tego miasta.

3. Powiat międzychodzki jako destynacja turystyki kulturowej

Turystyka eventowa

W mikroregionie międzychodzki brak znanych i posiadających większe znaczenie obiektów mogących zainteresować turystę kulturowego. Tym większe znaczenie dla oferty tego obszaru mogą mieć eventy kulturalne. Odwiedzający mają tu do wyboru różnorodne imprezy kulturalne. Wprawdzie zaden z tych eventów nie jest znany w skali krajowej, jednak ich zestawienie stanowi dobrą wizytówkę życia kulturalnego tej okolicy. I tak z eventów kultury wysokiej największe znaczenie posiada *Sierakowska Wiosna Klasyków*, impreza odbywająca się tylko w Sierakowie. Koncerty odbywają się pod patronatem Towarzystwa Miłośników Ziemi Sierakowskiej, a ich wykonawcami są między innymi studenci Akademii Muzycznej w Poznaniu. W zakresie wydarzeń zaliczanych do kultury popularnej na czoło wysuwają się *Dni Ziemi Sierakowskiej* oraz *Dni Międzychodu*, które są typowymi przykładami miejskich festynów pełnych koncertów, pokazów itp. Prócz tego imprezy o zróżnicowanej tematyce organizuje sierakowskie Muzeum Opalińskich. Są wśród nich średniowieczne festyny i historyczne inscenizacje walk Powstania Wielkopolskiego w tej okolicy. Niestety nie są to eventy regularne. Na koniec należy wspomnieć o pozostałych koncertach, które odbywają się w sezonie letnim w Sierakowie: występujący w nich artyści posiadają często krajową renomę.

Turystyka muzealna

Na terenie powiatu znajdują się dwie placówki muzealne: Muzeum Opalińskich w Sierakowie oraz Muzeum Regionalne w Międzychodzie. Oprócz nich zlokalizowane są tu mniejsze placówki edukacyjne w Mniszkach i Chalinie. Spośród nich to właśnie sierakowskie Muzeum Opalińskich jest głównym motorem napędowym turystyki kulturowej w regionie. W tej stosunkowo niewielkiej placówce, koncentrującej się w swojej działalności na historii miasta i dziejach rodu Opalińskich odbywa się dodatkowo wiele czasowych wystaw, co zwiększa jego atrakcyjność. Dodatkowo Muzeum organizuje festyny historyczne i patronuje różnym wydarzeniom kulturalnym. Muzeum Regionalne w Międzychodzie to placówka o typowo lokalnym odniesieniu zbiorów i działalności kulturalnej, nie nastawiająca się w swojej ofercie na turystów. Jego oferta może jednak zainteresować turystę kulturowego poszukującego świadectw sposobu życia dawnego mieszkańców terenów nadwarciańskich i nadnoteckich.

Turystyka dziedzictwa kulturowego

W powiecie międzychodzkiem znajdują się dwie miejscowości, które mogą zainteresować miłośników zwiedzania zabytków materialnego dziedzictwa kulturowego. Są to Międzychód i Sieraków. Szczególnie to drugie miejsce stanowi dość popularny cel wycieczek weekendowych. Barokowy kościół pobernardyński, historyczny zamek z Muzeum Opalińskich, zabytkowa stadnina ogierów to interesująca i wystarczająco zróżnicowana propozycja zwiedzania. Jednak obiekty te nie prezentują wybitnego poziomu architektonicznego, który szczególnie wyróżniałby ten mikroregion spośród pozostałych. Z kolei w Międzychodzie do najciekawszych obiektów zabytkowych należą historyczny kościół parafialny z cmentarzem i zdrojowa „Laufpompa”, ciekawy jest także wrzecionowaty w swym kształcie układ urbanistyczny miasta. Z powodu tego doupolarnego układu próba wyznaczenia szlaku lokalnego, opartego na obiektach zabytkowych nie byłaby zapewne udana: poza świątynią w Kamionnie pozostałe obiekty to małe kościoły wiejskie pozbawione wybitnych elementów wystroju. Można je jednak potraktować jako przykład realizacji baroku w małych miejscowościach.

Turystyka biograficzna

Jej potencjał został już zauważony i doceniony w Międzychodzie. Została tam bowiem wytyczona lokalna trasa sławnych Międzychodzian. Nie są to w większości ludzie znani poza swoim regionem, część z nich jest także pochodzenia niemieckiego i przez to nie są rozpoznawalni wśród polskich turystów. Pomimo to trasa stanowi ciekawą propozycję dla tej grupy turystów kulturowych, którzy poszukują śladów ludzi nietuzinkowych i w każdym miejscu próbują odkryć jego odrębną historię. Z uwagi na niektóre postacie (np. Hermanna Tietza, twórcę jednego z pierwszych imperiów handlowych Niemiec) trasa mogłaby także w przyszłości zainteresować niemieckich oraz żydowskich turystów kulturowych. Oczywiście nie jest to szlak zdolny do przyciągnięcia specjalnie do Międzychodu turystów z innych regionów Polski, jednakże mógłby stanowić ciekawą ofertę turystyki biograficznej w skali Wielkopolski, ukazującą jej wieloetniczną historię nowożytną i najnowszą. Warty zastanowienia mógłby z kolei być pomysł wyznaczenia kolejnego szlaku o charakterze biograficznym w oparciu o historie najslawniejszych właścicieli Sierakowa: ród Opalińskich. Szlak ten mógłby mieć nawet regionalny charakter, jako że miejsc związanych z przedstawicielami tej rodziny jest w Wielkopolsce więcej (Poznań, Ujście, Kościan) Sierakowski zamek wraz z jego mauzoleum i muzeum mogłyby się znajdować na jego końcu, stanowiąc punkt docelowy takiej podróży w historię.

Turystyka przyrodniczo-kulturowa i wiejsko-kulturowa

Z uwagi na znajdujące się w powiecie międzychodzkiem dwa parki krajobrazowe oraz kilka ciekawych rezerwatów przyrody poza ich granicami, możliwe byłoby przyciągnięcie turystów zainteresowanych edukacją przyrodniczą. Na terenie powiatu znajduje się ponadto południowa część obszernego kompleksu Puszczy Noteckiej. Tutejsze władze od nawiązując do przedwojennej tradycji promują mikroregion jako „kraj stulecia jezior”. Liczne szlaki turystyczne i ścieżki dydaktyczne znajdują się w dobrej kondycji, choć w niektórych przypadkach wyznaczone ścieżki dawno już zarosły. Władze powiatu wytyczają ostatnio sukcesywnie nowe ścieżki rowerowe, których stan jest zdecydowanie lepszy od szlaków pieszych. Centralnym punktem turystyki kulturowo-przyrodniczej w regionie mógłby być Ośrodek Edukacyjny w Chalinie, gdzie znajduje się niewielka ekspozycja przyrodnicza i baza edukacji ekologicznej, zaś w pobliżu poprowadzone są ścieżki dydaktyczne. Na uwagę zasługują bez wątpienia rezerваты przyrody, z „Bukami nad Jeziorem Lutomskim” na czele, które stanowią ewenement w skali kraju. Walory krajobrazowe zostały docenione i mikroregion od dawna jest uważany za reprezentatywny dla przyrody Pojezierza Wielkopolskiego.

Niedawno otwarte Centrum Edukacji Regionalnej i Przyrodniczej w Mniszkach k. Międzychodu, założone w wyremontowanych dawnych budynkach folwarcznych, to miejsce w którym można zobaczyć warsztaty pokazowe ginących zawodów - kowalski, szewski, garncarski, wikliniarski, stanowisko pszczelarza, sprzęty dawnego gospodarstwa domowego oraz poznać cykl prac rolniczych i dawne maszyny rolnicze. W warsztatach tych można spróbować ulepić gliniane naczynia, zrobić wiklinowy koszyk, zobaczyć wyrób gwoździ czy prace szewca. Program ośrodka jest tak ustalony, by zajęcia edukacyjne odbywały się nie tylko latem. Poszczególne pokazy zaplanowano zgodnie z rytmem pór roku i odpowiadających im prac polowych.